

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Zdeňka Kühna, Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Bc. Ing. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **L. C.**, zastoupený Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou se sídlem Muchova 9/223, 160 00 Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 1. 2007, č. j. OAM-19/LE-C06-L07-2007, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2008, č. j. 1 Az 6/2007 - 40,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2008, č. j. 1 Az 6/2007 - 40, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 15. 1. 2007 zamítl žalovaný žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou k Městskému soudu v Praze. Městský soud před nařízením ústního jednání zjišťoval pobyt žalobce a dospěl k závěru, že žalobce dne 28. 2. 2008 svévolně opustil Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí a od té doby jeho pobyt není znám, a proto řízení o žalobě usnesením ze dne 26. 5. 2008, č. j. 1 Az 6/2007 - 40, zastavil podle § 33 písm. b) zákona o azylu.

Usnesení Městského soudu napadl žalobce (stěžovatel) pro nezákonnost včasnou kasační stížností, v níž uvedl, že byl ubytován v Pobytovém středisku Kostelec nad Orlicí a toto středisko bylo po celou dobu místem jeho hlášeného pobytu ve smyslu § 77 odst. 1 zákona o azylu. Stěžovatel Pobytové středisko nikdy svévolně neopustil; zdržoval se přechodně (na tzv. propustce) na odlišné adrese, nicméně pravidelně se vracel prodlužovat průkaz o pobytu žadatele o udělení mezinárodní

ochrany a vízum. Svě povinnosti ani jednou neporušil. Stěžovatel se domnívá, že jeho kasační stížnost je přijatelná ve smyslu § 104a s. ř. s., jelikož se městský soud dopustil zásadního pochybení, které mělo dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Stěžovatel dále poukázal na výjimečnost institutu zastavení řízení, vyslovil domněnku o porušení práva na spravedlivý proces a navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že usnesení soudu má oporu ve spisovém materiálu a že argumenty v kasační stížnosti nejsou nijak podloženy. Žalovaný proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny veškeré podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má všechny náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a není tudíž důvodu kasační stížnost odmítnout pro nepřipustnost.

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti, jak mu je uloženo v § 104a s. ř. s., tedy zda kasační stížnost podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze přitom pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že městský soud hrubě pochybil při výkladu procesního práva, neboť nedostatečně prověřil stěžovatelův pobyt. Kasační stížnost je proto přijatelná.

Kasační stížnost je důvodná.

Ustanovení § 33 zákona o azylu upravuje podmínky, za kterých soud může zastavit řízení o žalobě (či o kasační stížnosti) směřující proti rozhodnutí Ministerstva vnitra o žádosti o mezinárodní ochranu. Jedná se přitom o takové podmínky, jejichž naplnění znamená faktickou nemožnost pokračovat v soudním přezkumu řízení o mezinárodní ochraně, resp. zmaření účelu zákona o azylu. Zastavení soudního řízení je však závažným zásahem do procesních a ve svém důsledku i hmotných práv žalobce: zastavením řízení totiž nedojde k meritornímu přezkumu žaloby a žalobce tak nedostane odpovědi na své otázky. Zastavení řízení se tedy de facto rovná odepření přístupu k soudu: aby soud mohl přikročit k zastavení řízení, musí si proto pečlivě zjistit, zda jsou pro takový postup splněny zákonné podmínky, resp. musí vlastním šetřením postavit najisto, zda je ten který důvod zastavení řízení skutečně dán. Ostatně Ústavní soud ve své judikatuře považuje nedodržení zákonných podmínek pro zastavení řízení ze strany soudu za rozporné s čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod a s čl. 90 Ústavy (srov. např. náleze ze dne 7. 1. 2004, sp. zn. II. ÚS 153/02, <http://nalus.usoud.cz>). Ačkoliv lze § 33 zákona o azylu vnímat jako zakotvení určité formy postižení (sankce) vůči žadateli o mezinárodní ochranu, který má průběh řízení o mezinárodní ochraně (písm. b, c, e), případně jako prostředek k ukončení řízení z objektivních důvodů nezávislých na vůli žadatele (písm. a, d), může soud k jeho aplikaci přikročit jen tehdy, neexistují-li pochybnosti o naplnění příslušné dispozice této normy: odmítnutí soudního přezkumu ve věcech mezinárodní ochrany totiž může mít pro žadatele fatální důsledky.

V případě § 33 písm. b), jež použil ke zdůvodnění svého usnesení městský soud, tedy že nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany, vytyčil již Nejvyšší správní soud ve své judikatuře určité mantinely zjišťování naplnění tohoto důvodu, jež by měly být správními soudy respektovány. Základními úkony soudu v případě pochybností o místě pobytu žadatele o mezinárodní ochranu by tak měly patřit dotazy na pobyt žadatele směřované na Ministerstvo vnitra (či příslušné příjímací nebo pobytové středisko) a cizineckou policii, jakož i pokus o doručení soudních písemností na jakoukoliv adresu žadatele obsaženou v soudním či správním spisu, na níž by se mohl vyskytovat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2004, č. j. 2 Azs 41/2003 - 42, publikovaný pod č. 729/2005 Sb. NSS). K závěru o neznámém pobytu žadatele naopak nestačí pouhý výpis

z evidence Ministerstva vnitra (tzv. evidenční karta). Ohledně údajů obsažených v evidenční kartě totiž zdejší soud konstatoval, že zde jsou „v rubrice „Popis pohybu“ zaznamenána data stěžovatelových příchodů do příjmacího střediska a do pobytového střediska i data odchodů z nich. Z těchto údajů ovšem není zřejmé, zda se stěžovatel v mezidobí obraněním vždy příchodem do pobytového střediska a odchodem z něj ve středisku skutečně zdržoval či nikoliv. Soudu je z úřední činnosti známo, že v rubrice „Popis pohybu“ se může vyskytovat i údaj „odchod na privat“; takové opuštění pobytového střediska se však zaznamenává pouze v případě, že žadatel o azyl získá souhlas ke změně místa hlášeného pobytu na soukromou adresu. Kromě toho ale mohou žadatelé o azyl opouštět pobytové středisko v souladu s § 82 zákona o azylu i na kratší dobu, a to na základě oznámení, v němž jsou povinni uvést adresu, na níž se budou zdržovat, a dobu, po níž budou z pobytového střediska vzdáleni. Při takovém opuštění pobytového střediska nejvýše po dobu 30 dnů se pak běžně hovoří o „opuštění na propustku“, resp. o „pohybání mimo pobytové středisko na základě propustky“. Skutečnost, zda žadatel o azyl krátkodobě opustil pobytové středisko či nikoliv, případně kdy se tak stalo, nicméně z rubriky „Popis pohybu“ nelze zjistit“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2004, č. j. 1 Azs 46/2004 - 71, nebo rozsudek ze dne 21. 7. 2005, č. j. 1 Azs 253/2004 - 41, oba dostupné na www.nssoud.cz). Ačkoliv znění zákona o azylu aplikovatelné na případ stěžovatele již neoperuje s dobou pobytu mimo pobytové středisko v délce 30 dnů, nýbrž v délce 10 dnů, nemůže tato legislativní korekce nic změnit na tom, že evidenční karta s rubrikou „Popis pohybu“ neumožňuje spolehlivě zjistit, zda a kdy žadatel o mezinárodní ochranu ve středisku pobýval a kdy se zdržoval se svolením správního orgánu jinde.

Ze soudního spisu vyplývá, že městský soud z evidenční karty stěžovatele sestavené ke dni 7. 3. 2008 zjistil, že stěžovatel má ke dni 28. 2. 2008 zapsán svévolný odchod z Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí. Městský soud se proto dotázal Ředitelství cizinecké a pohraniční policie na stávající adresu žalobce, přičemž ředitelství přípisem ze dne 19. 3. 2008 odpovědělo, že stěžovatel má platné vízum za účelem řízení o udělení mezinárodní ochrany do 16. 5. 2008, avšak současné místo jeho pobytu není známé. Na základě tohoto šetření ustanovil městský soud stěžovateli opatrovníka a usnesením ze dne 26. 5. 2008, č. j. 1 Az 6/2007 - 40, řízení o žalobě zastavil.

Takový postup soudu však nelze považovat za souladný se zákonem. Městský soud především bezdůvodně rezignoval na jakékoliv zjišťování pobytu stěžovatele na jeho poslední známé adrese v Pobytovém středisku Kostelec nad Orlicí, resp. nevznesl žádný dotaz týkající se režimu pobytu stěžovatele na Ministerstvo vnitra. Ze samotného vyjádření cizinecké policie ani z evidenční karty stěžovatele totiž soud nemohl s dostatečnou jistotou zjistit, zda byla stěžovateli udělena propustka (čímž ostatně stěžovatel argumentuje v kasační stížnosti), a kde se v takovém případě zdržuje. Tyto skutečnosti nejsou patrné ani ze správního spisu, neboť v něm nejsou obsaženy žádné listiny týkající se odchodů a příchodů stěžovatele, ačkoliv k nim dle evidenční karty stěžovatele zřejmě docházelo. Městský soud pak rovněž pochybil, když nevzal v úvahu skutečnost, že na zmiňované evidenční kartě stěžovatele je uvedena poznámka „Žadatel tel na nonstop – je hospitalizovaný v Pze. SO 28. 2. 2008“. Pokud by tato poznámka měla znamenat, že uvedeného dne došlo k hospitalizaci stěžovatele, pak lze takovou situaci stěží označit za „svévolný odchod“, jak je uvedeno na téže evidenční kartě. Tuto evidenční kartu, z níž městský soud vycházel, je proto nutno nejen považovat za neúplnou z hlediska informací o pobytu stěžovatele (možné udělení propustky), ale i za vnitřně rozpornou. Za této situace bylo jedinou možností městského soudu obrátit se s dotazem ohledně pobytu stěžovatele na Ministerstvo vnitra. Pokud tak neučinil, nepostavil najisto, že místo žalobcova pobytu nelze zjistit, a při rozhodování o zastavení řízení proto nevycházel z dostatečně zjištěného skutkového stavu. Napadené usnesení městského soudu je proto nezákonné, čímž je dán kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Z výše popsaných důvodů Nejvyšší správní soud zrušil napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž bude městský soud vázán názorem vysloveným v rozsudku zdejšího soudu. Městský soud řádně prověří aktuální místo pobytu stěžovatele, a nebudou-li dány důvody podle § 33 zákona o azylu, bude pokračovat v řízení o podané žalobě. V novém řízení rozhodne městský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. února 2009

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu